

Цитування:

Афоніна О. С. Коди історії театральнo-декораційного мистецтва в музейних колекціях Закарпаття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 4. С. 148–155.

Afonina O. (2024). Codes of the History of Theatrical and Scenarios Art in Museum Collections of Transcarpathia. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 148–155 [in Ukrainian].

Афоніна Олена Сталівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри хореографії
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-1627-6362>
aolena7@gmail.com

КОДИ ІСТОРІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦІЙНОГО МИСТЕЦТВА В МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЯХ ЗАКАРПАТТЯ

Мета статті – проаналізувати ескізи сценічних костюмів для Закарпатського народного хору художників Федора Манайла, Андрія Коцка та довести, що вони є кодами історії. **Методологія роботи** включає наукові методи аналітичний, структурно-функціональний, узагальнюючий; прийоми порівняльного аналізу. **Наукова новизна роботи** полягає у вивченні кодів історії на прикладі театральнo-декораційного мистецтва в музейних колекціях Закарпаття. **Висновки.** На основі вивчення теоретичного матеріалу у попередніх дослідженнях, зокрема монографії «Коди культури і “подвійне кодування” в мистецтві», констатували, що код історії є різновидом кодів культури з притаманними рисами збирання, збереження, трансляції інформації в артефактах. Інституціями збирання, вивчення, збереження і передачі інформації є музеї з експозиціями артефактів. У результаті знайомства з окремими експонатами музейних колекцій Закарпаття можемо зазначити, що до кодів історії зі всіма ознаками інформаційного забезпечення, можемо віднести: визначну музейну споруду – Ужгородський замок, який зберіг пам'ять про минулі події регіону; інституції, що підтримують національну пам'ять та ідентичність у процесі вивчення, збереження і збирання колекцій з артефактів як витворів мистецтва (Закарпатський обласний художній музеї ім. Й. Бокшай; філіали: Меморіальний-будинок музей народного художника України А. Коцки, Меморіальний-будинок музей народного художника України Ф. Манайла; Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Т. Легоцького); видатні колективи з функціями відтворення історичного минулого і сучасності (Закарпатський народний хор; Закарпатський обласний український музично-драматичний театр); *представників мистецтва* (художники Й. Бокшай, А. Ерделі, А. Коцка, Ф. Манайло, Е. Медвецька-Лутак), які зробили внесок у розвиток культурної спадщини; *артефактів* з колекцій музею, в яких зановована історія і сучасність регіону (костюми різних місцевостей Закарпаття; твори театральнo-декораційного мистецтва Ф. Манайла – ескізи чотирьох сценічних костюмів, дві концертні афіши, програмка до концерту; А. Коцки – 150 ескізів сценічних костюмів, два кольорових ескізи декорацій, два чорно білі ескізи костюмів до вистави «Дванадцята ніч» У. Шекспіра, два ескізи декорації до вистави). Характерними рисами, а у нашому випадку з кодами історії, то у ескізах сценічних костюмів відмічено стильову оригінальність і колористичну бездоганність, яка була притаманна народному одягу регіону різних місцевостей, але й ґрунтовну освіту, що отримали митці.

Ключові слова: театральна культура Закарпаття, театр, коди культури, коди історії, ескіз, декорація, костюм, макет, виставкова діяльність.

Afonina Olena, Doctor in Art Studies, Professor of the Department of Choreography, National Academy of Culture and Arts Management

Codes of the History of Theatrical and Scenarios Art in Museum Collections of Transcarpathia

The purpose of the article is to analyse the sketches of stage costumes for the Transcarpathian Folk Choir of artists Fedir Manailo, Andrei Kotsko and to prove that they are artefacts that are codes of history. **The methodology of the work** includes scientific methods: analytical, structural-functional, generalising; methods of comparative analysis. **The scientific novelty** of the work is the study of codes of history on the example of theatrical and decorative art in museum collections of Transcarpathia. **Conclusions.** Based on the study of theoretical material in previous studies, in particular the monograph ‘Codes of Culture and “Double Coding” in Art’, it was stated that the code of history is a type of cultural codes with inherent features of collecting, storing, transmitting information in artefacts. Institutions for collecting, studying, storing and transmitting information are museums with expositions of artefacts. Having become acquainted with individual exhibits of museum collections of Transcarpathia, we can note that the following can be

attributed to the codes of history with all the signs of information support: an outstanding museum building – Uzhhorod Castle, which has preserved the memory of past events in the region; institutions that support national memory and identity in the process of studying, storing and collecting collections of artifacts as works of art (People's Museum of Transcarpathian Ukraine, F. Manailo Memorial Museum, Transcarpathian Regional Y. Bokshai Art Museum); outstanding groups with the functions of reproducing the historical past and the present (Transcarpathian Folk Choir; Transcarpathian Regional Ukrainian Music and Drama Theatre); representatives of art (artists Y. Bokshai, A. Erdely, A. Kotska, F. Manailo, E. Medvetska-Lutak), who contributed to the development of cultural heritage; artefacts from the museum collections, which record the history and modernity of the region (costumes from different places in Transcarpathia; works of theatrical and decorative art by F. Manailo – sketches of four stage costumes, two concert posters, concert programme; A. Kotskyi – 150 sketches of stage costumes, two colour sketches of scenery, two black and white sketches of costumes for the play “Twelfth Night” by W. Shakespeare, two sketches of scenery for the play. Characteristic features, and in our case with codes of history, then in the sketches of stage costumes are noted stylistic originality and coloristic impeccability inherent in the folk clothing of the region of different localities, but also a thorough education received by the artists.

Keywords: theatrical culture of Transcarpathia, theatre, codes of culture, codes of history, sketch, scenery, costume, model and exhibition activity.

Актуальність теми дослідження. Коди культури містять інформацію, яка накопичувалася, зберігалася, передавалася і тепер транслюється різними способами. Однією з таких форм передачі інформації є твори театральньо-декораційного мистецтва. Інституціями із функціями вивчення предметів культури (артефактів), їхнього збереження, збирання і показу є музеї з колекціями. Тож, коди культури, зокрема історії, містять інформацію, яка представлена в артефактах, які, в свою чергу, є елементами музейних колекцій. Вивчення музейних артефактів з метою актуалізації інформаційної складової перетинаються з визначенням «коду, кодів культури, серед яких коди історії» [1]. Спробуємо визначити збіги і відмінності на прикладі окремих зразків театральньо-декораційного мистецтва у музейних колекціях Закарпаття. Подібного дослідження не було здійснено, тому вважаємо його доцільним.

У музейних колекціях зберігаються культурні артефакти, які формують культурно-мистецький простір з кодами історії, кодами національної ідентичності. В Україні політика збереження культурної спадщини знаходиться у стадії становлення, вона постійно розвивається. Хоча сьогодні додає своїх проблем до неусталених процесів в українському музеєзнавстві. Тому відомі випадки руйнації музейних експонатів, неможливість їхнього збереження у належному стані, що часто пов'язано з недофінансуванням галузі. Існує загроза втрати багатьох експонатів культурної спадщини, їхній занепад і зникнення. А це історія і культура країни, на якій треба вчити минуле і дбати про майбутнє. Фахівці не просто збирають і зберігають, вони вивчаючи артефакти, підкорюють це меті розкриття особливостей творів живопису, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового та театральньо-декораційного мистецтва на

прикладі ескізів декорацій, костюмів, макетів і театральних афіш з різних часів і різних мистецьких заходів [5].

В умовах війни, ми бачимо страшні події, які стосуються всіх українських регіонів, а особливо тих, що потрапили до російської окупації, і жахливі руйнування, знищення культурно-мистецьких цінностей, їхнє безкарне пограбування, примушують зберегти колекції музеїв. Сьогодні підвищується історична, соціальна, культурна значущість музеїв. Вони сприяють персоніфікації, передачі культурно-історичного коду нації.

Актуальною є ідея збереження регіонів через культуру. У цьому особливу роль відіграє театральна культура. У театральних музейних регіональних колекціях містяться артефакти, пов'язані з розвитком краю, особистостями, що сприяли цьому розвитку. Тобто, музей є тим комунікативним простором, що відкриває поціновувачам художні практики в регіональному контексті з процесуальною системою інформаційного обміну, а саме відомими і невідомими, а може маловідомими фактами, творчими або науковими ідеями, поглядами та емоціями митців. Тому існують взаємопов'язані складні проблеми: театр і музей, театрознавство і музеєзнавство, культурологія і мистецтвознавство. Приміром, реконструкція історично важливих театральних жанрів, його видовищних форм розкривається крізь вивчення музейних експонатів театального минулого. Знайомство з минулим відбувається через театральне мистецтво, наповнене емоційно-матеріальними музейними свідоцтвами.

Запропонована публікація з її аналізом театральних колекцій у державних музеях міста Ужгород, зокрема, Закарпатському обласному художньому музеї ім. Й. Бокшая (1946) у його філіалах: Меморіальний-будинок музею народного художника України А. Коцки (1990),

Меморіальний-будинок музею народного художника України Ф. Манайла (1980) та Закарпатському обласному краєзнавчому музеї імені Т. Легоцького, (1945) і демонструє театральну-декораційну мистецтва шляхом аналізу.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні проблеми кодів культури розкриваються у семіотиці (Ч. Пірс, Ф. де Соссюр) і в теорії та історії культури в контексті аналізу кодів культури в неklasичній філософії (Ж. Бодріяр, В. Декомб, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, Ю. Крістева, Ж. Лакан, С. Лангер, К. Леві-Строс, Ж. Ліотар, Я. Мукаржовський, Ф. Ніцше, М. Фуко, Ф. Шлейєрмахер, У. Еко). Предметом дослідження кодів культури є науковці, які пояснюють їхню сутність у культурології та історії різних видів мистецтва (О. Кирилук, О. Колесник, Ю. Лотман, Б. Парахонський, С. Повторєва, С. Стоян). У мистецтвознавстві коди культури на прикладі літератури вивчав І. Юдкін-Ріпун. Найрозлогішими є студії з проблематики кодів в інформатиці (Р. Фано, Д. Хаффман, Р. Хемінг, К. Шеннон, М. Юкиш) і теорії комунікації (А. Греймас, М. Кастельс, Г. В. Лейбниць, М. Маклюєн, А. Тойнбі, С. Холл).

На основі всіх розвідок було відзначено характеристики коду культури з низкою художніх засобів, знаків-символів, які допомагають розкриттю образів, подій, змісту тощо. Серед основних ідентифікацій світоглядних кодів, як базисних категорій культури, дослідник О. Кирилук розкриває генетивну, вітальну, мортальну та імортальну універсалії культури. Комунікативну функціональність кодів культури знаходимо у Ю. Лотмана, О. Колесник з виокремленням їхньої специфіки: логіки, художності, семантики, стилістики, соціокультурних відносин, взаєморозуміння та ін. Тож, будь-який код, як інформаційно насичений комунікант, приймає участь у процесі спілкування. Хоча й може зберігати свою інтерсуб'єктивність, інтерактивність, перцептивність (у сприйнятті і пізнанні) [2].

Кодомовної структури також володіють функціями комунікації: емотивною (експресивною), конотативною (апелятивною), фатичною, референтивною, метамовною, поетичною (Р. Якобсон) – оскільки вони спроможні тримати, акумулювати інформацію з подальшою її передачею чи трансляцією [3].

Ось саме із-за цих функцій кодів можемо розглядати й музей, його колекції. Музей (від дав.-гр. τὸ Μουσεῖον) є святилищем або храмом Муз. У самому понятті закладено

спрямованість на збирання, вивчення, збереження, використання пам'яток, тобто свідчень історії та культури з подальшим залученням громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Ми беремо з кодів культури його історичну складову і залишаємо назву «коди історії».

Щодо вивчення джерел з театральних колекцій, то нині написано й опубліковано доволі мало праць з історії театру (Р. Пилипчук, Р. Коломиєць, Г. Веселовська, Л. Волошина, І. Мелешкіна), з театральну-декораційну мистецтва (А. Драк, І. Вереківська, О. Ковальчук, П. Цибенко, З. Кучеренко). Є також довідково-інформаційні видання (А. Александрович-Дочевський, Т. Руденко, Б. Поліщук), каталоги та буклети персональних та колективних виставок художників театру (С. Васильєв, Г. Канарська, А. Підлужна, Н. Лугова, В. Фолтина, Л. Кешеля).

Питання закарпатського театру і театральну-декораційну мистецтва розглядається в працях В. Андрійцо, Є. Недзельського, Г. Ігнатович, Й. Баглая, І. Давидова, О. Зайцева, Ю.-А. Шерегія, Н. Лугової, В. Габорця, В. Руснак, В. Кобаль.

Коди історії, як інформаційно завантажені джерела, на матеріалах музейних колекцій з театральну-декораційну мистецтва закарпатського театру не розглядалися. Про відсутність такого ракурсу вивчення засвідчує аналіз літератури, джерельної бази театральну-декораційну мистецтва регіону, музейних колекцій декораційну мистецтва Закарпаття. Тому вважаємо доцільним зробити такий огляд відповідних інституцій із характеристикою кодів історії як кодів культури.

Мета статті – проаналізувати ескізи сценічних костюмів для Закарпатського народного хору художників Федора Манайла, Андрія Коцка і доказати, що вони є кодами історії.

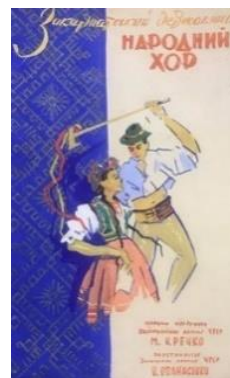
Виклад основного матеріалу дослідження. Кодам історії притаманна часова дистанція. А розвиток музейної справи на Закарпатті і розпочався наприкінці ХІХ століття, що вже само по собі історичне явище. У місті Ужгород за підтримки влади було засновано Земський музей, який згодом був перейменований на Музей Підкарпатської Русі (1929). Часи були складними. Почалася радянська музії на Закарпатті. Такий процес відбувався і в інших областях Західної України. Цей процес розпочався передусім з ліквідації музеїв та ретельного просіювання музейних фондів. Був заснований Народний музей

Закарпатської України (1945), згодом перейменованій на Закарпатський краєзнавчий музей (Ужгородський замок, 1946). В цьому ж році під експозицію колишньої Земської картинної галереї були передані декілька приміщень в Ужгородському замку. Вони відкрились для відвідування у листопаді 1948 року. Починаючи з цього часу, музею країни поповнювали художню колекцію новими експонатами з живопису, графіки, скульптури. Твори театрального-декораційного мистецтва не надходили майже до 1996 року.

Отже, самі приміщення Закарпатського краєзнавчого музею, що містяться на території Ужгородського замку, є кодами історії регіону. Перші згадки про замок відносяться до IX століття і занотовані літописцем у найдавнішій угорській хроніці «Геста гунгарорум» (XII). Що може бути кращим для святилища Муз, зокрема творів театрального-декораційного мистецтва, ніж історична споруда з її легендами про кохання і жорстокість, про зраду і вірність [7].

Звичайно, що музейні колекції з творів театрального-декораційного мистецтва Закарпаття містять надзвичайні артефакти, але завжди найціннішим скарбом є люди, видатні митці. Ці постаті також є своєрідними історичними кодами, приміром, живописець, народний художник УРСР Федір Манайло (1910–1978). Його меморіальний музей є філіалом художнього музею [6, 7]. У ньому зберігаються ескізи чотирьох сценічних костюмів (1940) (рис. 4), дві концертні афіши (рис. 2, 3), та програмка до концерту (1950–1960), які були зроблені для Закарпатського народного хору (рис. 1).

На цьому ескізі програмки артисти танцювальної частини хору представлені в костюмах, що стилізовані ближче до Іршавщини, Боржавської долини. До опису костюмів завідувачки відділу науково-освітньої роботи музею Тетяни Сологуб-Коцан включені характеристики головних уборів, сорочок і спідниць; фартухів і спідніх спідниць; взуття і шарпеток; верхнього одягу і прикрас; поясів і аксесуарів. Для жіночих сорочок була характерна вишивка на рукавах. Її робили різнокольоровими нитками по всій довжині та на плечах. Крім того, їм була притаманна вертикальна поздовжня смуга. На ній біли вишиті ромби у цікаву послідовність, що в народі називали «на жабки». Навколо них вишивали по дві великі або по шість менших восьми пелюсткових квіток або розет [9].

Рис. 1. Манайло Ф. Ескіз програмки для Закарпатського народного хору. 1950 рр. Папір, гуаш. 28 x 19. Музей народного художника України Ф. Манайла, КП 198

Рис. 2. Манайло Ф. Ескіз афіши для Закарпатського народного хору. 1960 рр. Картон, гуаш. 96 x 60. Музей народного художника України Ф. Манайла, КП 312

На рис. 2 одяг виконавців найбільш наближено до Хустщини, Тереблянської долини. На рис. 3 художник зробив стилізацію під народний одяг. За описом костюмів Т. Сологуб-Коцан: «Одним із варіантів оздоблення рукавів жіночих сорочок тереблеріцьких долинян була прямокутна, суцільна, рапортна вишивка, що у народі отримала назву “заспудельниця”. Її орнаментальне поле заповнювали різноманітними мотивами. На вишивках початку ХХ століття часто зустрічається видозміна мотиву розети. В основі одного з них лежав ромб, оздоблений чотирма парами зубчиків. Саме тому подібне зображення восьмипелюсткової розети у народі отримало назву “на звізди з зубчиками”» [9].

Рис. 3. Манайло Ф. Плакат для Закарпатського народного хору. Картон, гуаш. 93 x 61. Музей народного художника України Ф. Манайла, КП 313

Рис. 4. Манайло Ф. Ескіз сценічних костюмів. 1940 рр. Папір, гуаш. 67 x 39. Музей народного художника України Ф. Манайла, КП 495

На рис. 4 зображені ескізи костюмів ведучих концертних програм хору. Чоловічий костюм темно-сірого кольору є класичним варіантом жанру. У поєднанні з білою

сорочкою і тонкою червоною краваткою чоловік в цьому костюмі виглядає досить елегантно. Дама одягнена вишукано, але її костюм, на відміну від чоловіка, художник розробив під впливом народного одягу, що відповідає естетиці хорового колективу.

Візитівкою Закарпаття є й колектив – Заслужений академічний Закарпатський народний хор, який був першим в історії регіону професійним колективом (дата появи 25 вересня 1945 року, Ужгород). Це був пісенно-танцювальний ансамбль. Першими артистами колективу стали випускники учительських курсів і греко-католицької духовної семінарії. Здібна молодь з прекрасними голосами, зокрема В. Петрецький, А. Кремницька, М. Неч під керівництвом Добродеева й інші склали основу колективу. Вони виступали в національних костюмах. Коли хор організували, костюмів для артистів не було. Для перших виступів костюми збирали у селах регіону. Цим займалися художники Федір Манайло і Андрій Коцка. Пізніше за оригінальними зразками і за ескізами Андрія Коцки розробили і пошили вбрання для танцювальної групи.

Тож за ескізами сценічних костюмів, концертних афіш, програмок художників Федора Манайла, Андрія Коцки ми можемо дізнатися про історичні коди, закладені в одязі, звичках і традиціях місцевості. Навіть із тої невеличкої кількості збережених ескізів можемо говорити про творче кредо митця з його високопрофесійною майстерністю і обізнаністю у стилях, притаманних часу: імпресіонізму, експресіонізму. Оскільки Ф. Манайло отримав освіту в Празі, відвідував Париж, його мініатюрам характерний особливий колорит зі світловими ефектами. Хоча митцю й прийшлося працювати в умовах соцреалізму, все ж в його жанрових сценах Закарпаття відчувається європейський вплив, який не вдалося загубити соцсистемі.

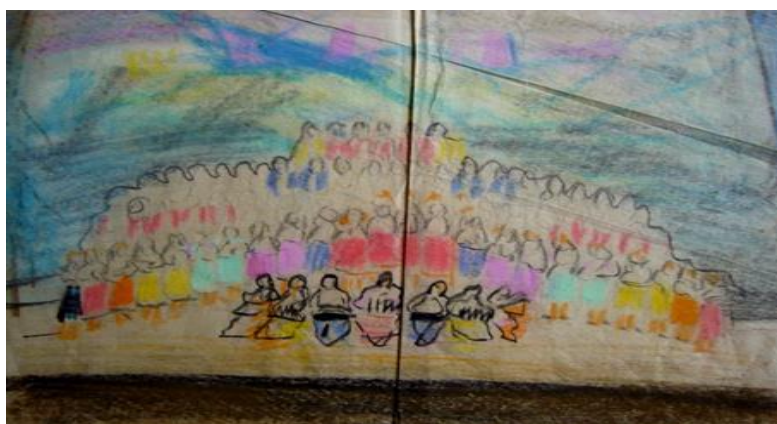

Рис. 5. Коцка А. Ескіз костюмів для Закарпатського народного хору. 1950 рр. Папір, акварель. 23 x 7. Музей народного художника України А. Коцки, КП 3899

Логічним є розгляд ще одного митця Андрія Коцки (1911–1987) та його театральну колекцію у Закарпатському обласному художньому музеї ім. Й. Бокшай. Серед фондів меморіального музею народного художника Андрія Коцки зберігаються біля 150 ескізів сценічних костюмів (рис. 5, 6) для Закарпатського народного хору (1945–1960), два кольорових ескізи декорацій (рис. 7) та два чорно білі ескізи костюмів до вистави «Дванадцята ніч» В. Шекспіра для Закарпатського обласного українського музично-драматичного театру (1955), та два ескізи декорації до вистави «Чайка» А. Чехова (рис. 8).

Ось щодо першої позиції, а саме ескізів

сценічних костюмів і співпраці художника з колективом, то можемо відмітити стильову оригінальність і колористичну бездоганність. Звичайно, вплив на розвиток його здібностей зробили вчителі митця – засновник закарпатської художньої школи Адальберт Ерделі та Йосип Бокшай. Дослідники творчості митця (Л. Біксей, А. Изворин, О. М'ясищева, І. Небесник, І. Славінська) зазначають про його своєрідну візитівку художника – це жіночий портрет, його «впізнаваний», а для нас «кодовий» стиль у зображенні «гуцулок» і «верховинок». Можемо зробити припущення, що натхненням були артистки хорового і танцювального колективу, місцеві красуні.

Рис. 6. Коцка А. Ескіз костюмів для Закарпатського народного хору. 1945 р. Папір, акварель. 23 x 32. Музей народного художника України А. Коцки, КП 3778

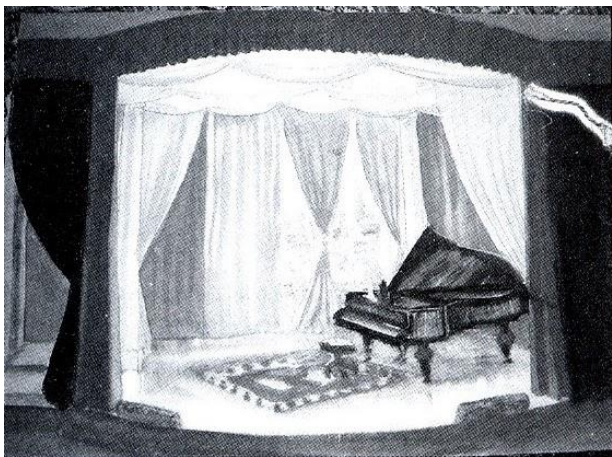
Рис. 7. Коцка А. Ескіз декорації «Дванадцята ніч» У. Шекспіра. 1955 р. Папір, акварель. 23 x 29. Музей народного художника України А. Коцки, КП 2064

Також у постійній експозиції Закарпатського краєзнавчого музею імені Т. Легоцького у залі «Народні музичні інструменти та одяг Закарпаття» представленні живописні роботи, а саме «Закарпатський народний костюм» художниці декоративно-прикладного мистецтва, авторки

сценічного одягу (рис. 9) для артистів Закарпатського народного хору Едіти Медвецької-Лутак (1932–2019).

Сценічні костюми авторки відповідають вимогам виконавців-хореографів. Такі костюми були розроблені авторкою для підкреслення виразності сценічних образів.

*Рис. 8. Коцка А. Ескіз декорації «Чайка»
А. Чехова. Панір, олівець. 21 x 30.
Музей народного художника України А. Коцки*

*Рис. 9. Медвецької-Лутак Е. Ескіз костюмів.
Закарпатський краєзнавчий музей
ім. Т. Легоцького*

Наукова новизна роботи полягає у вивченні кодів історії на прикладі театральньо-декораційного мистецтва в музейних колекціях Закарпаття.

Висновки. На основі вивчення теоретичного матеріалу у попередніх дослідженнях, зокрема монографії «Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві», констатували, що код історії є різновидом кодів культури з притаманними рисами збирання, збереження, трансляції інформації в артефактах. Інституціями збирання, вивчення, збереження і передачі інформації є музеї з експозиціями артефактів. У результаті знайомства з окремими експонатами музейних колекцій Закарпаття можемо зазначити, що до кодів історії зі всіма ознаками інформаційного забезпечення, можемо віднести: визначну

музейну споруду – Ужгородський замок, який зберіг пам'ять про минулі події регіону; інституції, що підтримують національну пам'ять та ідентичність у процесі вивчення, збереження і збирання колекцій з артефактів як витворів мистецтва (Народний музей Закарпатської України, меморіальний музей Ф. Манайла, Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая); видатні колективи з функціями відтворення історичного минулого і сучасності (Закарпатський народний хор; Закарпатський обласний український музично-драматичний театр); представників мистецтва (художники Й. Бокшай, А. Ерделі, А. Коцка, Ф. Манайло, Е. Медвецька-Лутак), які зробили внесок у розвиток культурної спадщини; артефактів з колекцій музею, в яких занотована історія і сучасність регіону (костюми різних місцевостей Закарпаття; твори театральньо-декораційного мистецтва Ф. Манайла – ескізи чотирьох сценічних костюмів, 1940, рис. 4, дві концертні афіши, рис. 2, 3; програмка до концерту, рис. 1; А. Коцки – 150 ескізів сценічних костюмів, рис. 5, 6, два кольорових ескізи декорацій, рис. 7, два чорно білі ескізи костюмів до вистави «Дванадцята ніч» У. Шекспіра, два ескізи декорації до вистави, рис. 8). Характерними рисами, а у нашому випадку з кодами історії, то у ескізах сценічних костюмів відмічено стильову оригінальність і колористичну бездоганність, яка була притаманна народному одягу регіону різних місцевостей, але й ґрунтовну освіту, що отримали митці.

Отримані результати свідчать про перспективність подальших розвідок щодо вивчення кодів історії на основі зразків театральньо-декораційного мистецтва у музейних колекціях Закарпаття.

Література

1. Афоніна О. С. Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 314 с.
2. Афоніна О. С. Код і кодування в міфі. *Spheres of culture*. Lublin, 2016. Volume XIII. S. 431–440.
3. Афоніна О. С. Код і культурно-історичні традиції «подвійного кодування» у музичному фольклорі. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. 2016. Вип. II (7). Київ: Міленіум, С. 136–142.
4. Афоніна О. С. Код і культурно-історичні традиції «подвійного кодування» у фольклорі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ: Міленіум, 2016. № 3. С. 45–50.

5. Зайцев О., Театральна колекція Закарпатського обласного художнього музею ім. Й. Бокшая. *Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая – 60 років*. Ужгород: Шарк. 2008. С. 118–119.

6. Закарпатський обласний художній музей ім. Йосипа Бокшая, 2024. *Колекція*. [онлайн]. URL: <https://bokshaymuseum.com.ua/collection/?c=G&m=A> BCD (дата звернення: 02.10.2024).

7. Мистецтво Закарпаття. *Каталог творів із фондів художнього музею / упор. О. Зайцев, ст. Л. Біксей*. Ужгород: Шарк, 2005. 264 с.

8. Нові музейні надходження 1996–2006. *Буклет виставки Закарпатського обласного художнього музею ім. Й. Бокшая /упр. О. Зайцев, ст. О. Приходько*. Ужгород: Шарк, 2007. URL: <https://bokshaymuseum.com.ua/> (дата звернення: 02.10.2024).

9. Тужанська Р. Коріння. Історичне вбрання Закарпаття в образах сучасних жінок. URL: <https://varosh.com.ua/projects/korinnya-istorychne-vbrannya-zakarpattya-v-obrazah-suchasnyh-zhinok/> (дата звернення: 02.10.2024)..

References:

1. Afonina, O. S. (2017). Codes of Culture and “Double Coding” in Art. Kyiv [in Ukrainian].

2. Afonina, O. S. (2016). Code and Coding in Myth. Spheres of Cultur, XIII, 431–440 [in Ukrainian].

3. Afonina, O. S. (2016). Code and Cultural and Historical Traditions of “Double Coding” in Musical

Folklore. Cultural Studies, Philology, Musicology, II (7), 136–142 [in Ukrainian].

4. Afonina, O. S. (2016). Code and Cultural and Historical Traditions of “Double Coding” in Folklore. Herald of the National Academy of Culture and Arts Management, 3, 45–50 [in Ukrainian].

5. Zaitsev, O. (2008). Theatrical Collection of the Transcarpathian Regional Y. Bokshai Art Museum. Transcarpathian Regional Y. Bokshai Art Museum – 60 years. Uzhhorod, 118–119 [in Ukrainian].

6. Transcarpathian Regional Yosip Bokshai Art Museum (2024). Collection [online]. Retrieved from: <https://bokshaymuseum.com.ua/collection/?c=G&m=A> BCD [in Ukrainian].

7. Zaitsev, O., & Biksei, L. (2005). Art of Transcarpathia. Catalogue of works from the funds of the art museum. Uzhhorod [in Ukrainian].

8. Zaitsev, O., & Prykhodko, O. (2007). New Museum Acquisitions 1996–2006. Exhibition booklet of the Transcarpathian Regional Y. Bokshai Art Museum. Retrieved from: <https://bokshaymuseum.com.ua/> [in Ukrainian].

9. Tuzhanska, R. (n.d.). Roots. Historical Costume of Transcarpathia in the Images of Modern Women. Retrieved from: <https://varosh.com.ua/projects/korinnya-istorychne-vbrannya-zakarpattya-v-obrazah-suchasnyh-zhinok/> [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 03.10.2024
Отримано після доопрацювання 07.11.2024
Прийнято до друку 15.11.2024*